

11.4.2020

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר משה כחלון	עו"ד אביחי מנדלבלט	מר בנימין נתניהו
שר האוצר	היועץ המשפטי לממשלה	ראש הממשלה
בפקס: 02-5695347	בפקס: 02-5605000	בפקס: 02-6467001

לכבוד
מר ערן יעקב
מנהל רשות המסים
פניה מקוונת דרך אתר הרשות

שלום רב,

הנדון: הפליה בתקש"ח - מענק סיוע לעצמאים בתקופת משבר הקורונה

הריני לפנות אליכם בזאת בעניין מגבלת הגיל לצורך הענקת מענקים מכוח תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאים), התש"ף-2020, אשר מייצרת הפליה בניגוד לחוקי היסוד כדלקמן:

1. ביום 2.4.2020 פרסמה הממשלה את תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאים), התש"ף-2020 (ק"ת 8453 מיום 2.4.2020) שקבעו תנאים לזכאותם של עצמאים למענק סיוע בתקופת ההתמודדות עם נגיף הקורונה (להלן "התקנות"). תקנות אלו מהוות למעשה תיקון לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007.
2. התקנות קבעו את הזכאות למענק הסיוע אך ורק ל"עצמאי שבשנת 2019 מלאו לו 20 שנים או יותר". בנוסף נקבעו בתקנות תנאים נוספים המתייחסים לגובה ההכנסות בשנות המס 2018 ו-2019, מחזור העסקאות בחודשים מרץ ואפריל 2020 הכנסת בני זוג, וכד'. בהתאם, באתר רשות המיסים הובהר לציבור כי בין תנאי הזכאות למגיש: "שנת לידה 1999 או קודם".

<https://www.gov.il/he/service/grant-self-employed-persons-for-corona-period>

3. במנותק מעמדתנו העקרונית בעתירותינו התלויות ועומדות בפני בג"ץ ולפיה התקנת תקנות שעת חירום על ידי הממשלה לפי סעיף 39 לחוק יסוד: הממשלה בהקשר של המאבק בנגיף הקורונה הינה חסרת סמכות, בפנייתנו כאן אנו מתמקדים במאפיין ההפליה שבתקנות הנ"ל הן על רקע גיל והן על

רקע לאום בכל הקשור לגיל הזכאות המתוחם לגיל 20 מעלה, כאמור (לעניין עמדתנו העקרונית ראו בג"ץ 2141/20 **עדאלה נ' ראש הממשלה** (תלוי ועומד) ובג"ץ 2399/20 **עדאלה נ' ראש הממשלה** (תלוי ועומד)).

4. קביעת מגבלת הגיל הנ"ל כתנאי לזכאות למענק, פוגעת בזכות לחופש העיסוק (על פי חוק יסוד: חופש העיסוק), ובעיקרון איסור ההפליה והזכות לקניין (על פי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). התקנות מפלות בין עצמאי ועצמאי על רקע גיל ובאופן בלתי מידתי. מדובר בעצמאים אשר עובדים ומשלמים מיסים בדומה לאלה שגילם 20 ומעלה ואשר הנוק הכלכלי שייגרם להם כתוצאה ממשבר מגפת הקורונה אינו שונה במהותו לנוק שייגרם לעצמאים אחרים. לכן ההבחנה בין עצמאים על רקע גיל לצורך הסיוע איננה לתכלית ראויה, איננה עניינית והיא לא מתבקשת מהמשבר הקיים כתוצאה ממגפת הקורונה.

5. נציין, כי חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה) שבמסגרתו ניתן המענק דרך התקשי"ח הנדונות, איננו מבחין בין עצמאיים על רקע גיל. "עצמאיי" לצורך הזכאות למענקים על פי החוק מוגדר כ"יחיד שהוא תושב ישראל, שהיתה לו הכנסה מעסק או משלח יד בשנת המס".

6. בנוסף, ובהינתן העובדה כי כניסתם של רוב הצעירים היהודים לשוק העבודה היא החל מגיל 20 ומעלה - אחרי שירות צבאי - יוצא כי הקבוצה העיקרית הנפגעת מקביעת תנאי הזכאות הנ"ל הינם צעירות וצעירים ערבים אשר עובדים כעצמאים למחייתם, משלמי מיסים וניזוקו כלכלית בתקופה אליה מתייחסות התקנות. לכן, לא רק מדובר בהפליה על רקע גיל ביו עצמאים בניגוד לחוק יסוד: חופש העיסוק אלא מדובר בהפליה על רקע לאום בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו: בג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל**, פסקה 18 (פורסם בנבו, 27.2.06)). למותר לציין כי, הזכות לאיסור הפליה על פי הפסיקה היא נגזרת מהזכות לכבוד (ראו בג"ץ 6427/02 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' כנסת ישראל**, פ"ד סא(1) 619, (2006)).

7. כידוע משבר הקורונה יצר מצוקה כלכלית אצל רבים ממשקי הבית בישראל והדברים מקבלים משנה תוקף בקרב אוכלוסיות מוחלשות, ובין היתר האוכלוסייה הערבית אשר רבות ממשפחותיה נמצאות במעגל העוני או קרובות אליו. לפי נתוני המוסד לביטוח לאומי, תחולת העוני של משפחות ערביות עמדה על 45.3% נכון לשנת 2018, על 47.4% לנפשות ועל 57.85% לילדים באותה שנה (**ממדי העוני והפערים החברתיים – דוח שנתי 2018**, לוח מס' 12 בעמ' 28 (המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, דצמבר 2019)). על כן, בחלק מהמקרים, המענק הנ"ל יכול להיות בטוחה לתנאי קיום אנושי מינימלי.

8. הפגיעה הנ"ל בזכויות יסוד אינה מידתית. שכן, אין קשר רציונאלי בין תכלית התקנות - עזרה כלכלית לעצמאים אשר נפגעו כלכלית כתוצאה ממשבר הקורונה - לבין ההבחנה שנעשתה בהן על רקע גיל (השוו בג"ץ 8300/02 **נסר נ' ממשלת ישראל** (פורסם בנבו, 22.05.2012)). בנוסף, מדובר במגבלה גורפת לפיה הוצאת קבוצה שלמה על רקע גיל מטווח הסיוע מתבצעת ללא בדיקה פרטנית. ההנחה הגורפת שכל מי שגילו פחות מ-20 אינו זקוק לסיוע באותה מידה לזה שגילו 20 ומעלה מתבססת על השערות לא נכונות (לעניין התבססות על השערות לא נכונות ובאופן גורף לעניין מקור ההכנסה ראו בג"ץ 10662/04 **סלאח חסן נ' המוסד לביטוח**, סה(1) 782). מה גם שבמקרים מסוימים

ביכולתו של המענק האמור להוות בטוחה לתנאי קיום אנושי מינימלי, כאמור, שמהווה חלק מזכות האדם לכבוד.

לאור האמור לעיל, נבקשכם לבטל את מגבלת הגיל בתקנות לעיל כך שיחולו על כל עצמאי העומד בשאר תנאי הזכאות ללא קשר לגילו.

לחשיבות הנושא ודחיפותו, אודה להתייחסותכם בהקדם האפשרי.

בכבוד רב,
סוהאד בשארה, עו"ד
suhad@adalah.org